

METODICKÁ PODPORA K PŘÍBĚHŮM KE SKAUTSKÉMU SLIBU A ZÁKONU

K čemu se metodická podpora váže?

V roce 2017 byla vydaná drobná knížka s názvem [Příběhy ke skautskému slibu a zákonu](#), kde její autor Jiří Zajíc - Edy nabízí na krátkých povídkách ze současného života mládeže možnost uvažovat nad hodnotami, které jsou obsaženy ve skautském slibu a zákonu. Pozastavení běžné skautské činnosti v době pandemie koronaviru COVID-19 vedlo k myšlence příběhy namluvit a poskytnout audionahrávky hnutí. Zejména vedoucím skautů a skautek, případně i včlat a světlušek, které se na skautský slib chystají, by to mohlo pomoci s přípravou programů na slib a zákon navazujících. [Nahrávky jsou volně ke stažení na G disku](#) případně [v playlistu skautského youtube kanálu](#).

Pár slov úvodem: Nechat se vtáhnout do příběhu

Smyslem lidské komunikace je vytvářet spojení. Tohle se může zdát na první pohled divné. Vždyť jaké spojení vytváří předávání informací, jaké třeba čteme v návodu na použití nějakého přístroje, nebo nám sdělují ve zprávách? A přece i v tomhle případě tomu tak skutečně je. Zkus si to schválně promyslet: jaké spojení tím vzniká. V jiných typech komunikace se to nabízí docela jasně. Jen si vezmi takovou hudbu. Velký koncert nějaké známé skupiny. Jistě, že tam lidé chodí i kvůli té hudbě samotné, ale tu by si mohli ve špičkové kvalitě pustit doma. To hlavní, co je tam vede, je touha zažít sjednocení s ostatními - včetně těch skvělých hudebníků na pódiu. A nestalo se ti, že při sledování nějakého filmu ses natolik "sjednotil" s hlavním hrdinou nebo hrdinkou, že jsi s nimi - a někdy i za ně - prožíval jejich úzkosti, trapasy, ale také úlevu a radost?

A co myslíš, že je na takovém správném filmu tak přitažlivé? Jistě dobří herci. Ale ti by to nezachránili, kdyby ten film neměl pořádná **příběh**. To je naprosto zásadní. Skutečný příběh. Schválně říkám "skutečný", protože jsou i různé produkty, které sice na první pohled jako příběh vypadají, ale jsou to jen nakupeniny různých událostí. Třeba i vtipné - ale dohromady žádný příběh nevyjadřují. Příběh nám totiž zprostředkovává pohled na život, tak jak skutečně **probíhá**. A život - to není nějaká nakupenina událostí. To je děj, který odněkud vychází a někam směřuje. A to, co se děje v příběhu, má jasně poznatelnou souvislost: jedna událost vychází ze druhé. Ano, jsou tam jistě i momenty překvapivé. A díky nim je příběh zvlášť napínavý. Ale i ty musejí být v určitém smyslu pravdivé: musejí nějak vyplývat z možností a musejí také hrát v tom příběhu nějakou zásadní roli. Dokonce posilují ústřední sdělení příběhu. Protože právě o tohle v příběhu jde: přináší nám nějaké zásadní poselství, které nás postupně do příběhu vtahuje a díky kterému se můžeme nakonec i s někým v tom příběhu vnitřně ztotožnit.

Proč je tohle spojení s někým v tom příběhu důležité? První, co tě asi napadne, je, že je to pak velmi silný zážitek. Jasně. Bez silného zážitku z toho příběhu nebudeš mít skoro nic. Ale

tohle ztotožnění s nějakým “hrdinou” příběhu tě může dovést k tomu, že jakoby zevnitř - “očima i srdcem hrdiny” - zažiješ to, oč v tom příběhu vlastně jde. Právě tohle umí dobrý příběh. A ty se díky tomu můžeš přiblížit i pochopení onoho základního poselství příběhu. Skrze spojení s hrdinou se spojíš i s tím, co je “za” tím celým příběhem. Například s tím, že věrnost je opravdu krásná a stojí za to, aby člověk za ní bojoval - i za cenu velkých obětí. Bez příběhu - jenom takhle řečené - to ale vůbec nemá tu patřičnou sílu. A bez té síly to s námi zase moc nepohne. Víme sice, že “skaut je pravdomluvný” - ale dokud nezažijeme - skrze nějaký příběh (ať už vlastní, nebo zprostředkovaný filmem, četbou či poslechem) situaci, v níž síla pravdivosti zazáří naplno (nebo naopak zažijeme důsledky lži), tak to pro nás bude pořád jen pěkná poučka. Proto ti nabízíme tyhle příběhy. S nadějí, že skrze ně se spojíte s jejich hrdiny a pomůžete jim uskutečnit vítězství v duchu našeho skautského slibu a zákona. A tím se i vy sami přiblížíte k tomu krásnému ideálu, který náš slib a zákon nese.

Co v dokumentu najdeš?

Nabídku, jak můžeš s jednotlivými tématy skautského slibu a zákona jako vedoucí pracovat. Zatím zde najdeš ochutnávku ke dvěma příběhům ke skautskému slibu a ke čtyřem příběhům odkazující na čtyři body skautského zákona.

Jak je ochutnávka zpracovaná a jak s ní můžeš pracovat ty?

Pod slibem či bodem zákona najdeš **krátký souhrn myšlenek přibližující** dané hodnoty - jde v zásadě o úryvek z výše zmíněné publikace. Doporučujeme ti si jej přečíst, než se s družinou/oddílem do nějaké aktivity pustíte. Ukazuje totiž na větší šíři výkladu hodnoty, která je pak příběhem “pouze načatá” - ty jako vedoucí se tak můžeš snadněji připravit na diskuzi, která půjde dále než je rámeček příběhu.

Pod příběhem najdeš:

- zrekapitulované **otázky, které jsou na konci audioverze** příběhu
- další **otázky do diskuze** (možné použít v rámci družinové diskuze, či k poslání na promyšlení jednotlivcům jako úkol, nebo v rámci zamyšlení před slibem)
- minimálně **2 aktivity**, které k tématu můžeš vytvořit. Zpravidla u jedné z nich se jedná o více kreativní činnost.

Je zcela na tobě, čím se necháš inspirovat, jde o pouhou nabídku možností. Vytvořte si vlastní přístup a zvažuj parametry a naladění tvé skupinky kluků a holek.

Jak pracovat s družinou efektivně a dbát na všestranný rozvoj?

Věci jsou jednodušší než si myslíš! Skautské výchovné nástroje jsou vzájemně dobře propojené a odkazují se k [projevům kompetencí](#), ke kterým bychom měli naše kluky a holky vést. Snahou této metodiky mimo jiné je, aby zde byly takové úkoly, které se dobře **vážou na jednotlivé úkoly ve stezce** (jako nástroje pro všestranný rozvoj). Kromě toho, že jednotlivé

náměty na aktivity odpovídají plnění stezkových úkolů, celá práce s příběhy ke skautskému slibu a zákonu je i jedním z úkol stezky v podoblasti **Moje svědomí**:

Kdo jsem

MOJE SVĚDOMÍ

Stát na straně dobra vyžaduje chuť a odvahu. Hledám proto aktivně věci, které mi v tom mohou pomoci. Vodítkem mi je skautský zákon a skautský slib. Pomáhají mi také kladné vzory, které hledám. V neposlední řadě je důležité prozkoumat, jakým způsobem se v životě rozhoduji, co nakonec převáží a proč.

17. SKAUTSKÝ ZÁKON

- Posun.** Ze skautského zákona vyberu body, o kterých si myslím, že se mi je nedaří moc dobře plnit. Pokusím se zjistit proč a navrhu vedoucí/mu plán, jak se chci během čtrnácti dní v plnění těchto bodů zlepšit. Tento plán dodržím.
- Tehdy a teď.** Srovnám, jak jsem chápal/a jednotlivé body skautského zákona v průběhu plnění prvního stupně a jak je chápu teď. Popovídám si o tom s vedoucí/m nebo napíšu úvahu do deníku.
- Jeden zákon.** Zaměřím se na jeden vybraný bod skautského zákona a najdu povídky, články, videa, které se ho týkají. Vše představím družině a poté budeme diskutovat, co dalšího pro nás daný bod skautského zákona znamená.
- Zákony v textech.** Přečtu si povídky nebo články, které se vztahují k několika bodům skautského zákona, např. od Jiřího Zajíce – Edyho. Povídku, která mě nejvíce zaujme, převyprávím a vysvětlím svůj výběr.

.....

Můj podpis Podpis svědka/svědčyně Podpis vedení

Kam dál, když chci téma více posunout?

Skautský slib a zákon se promítá zejména v oblasti **“Kdo jsem”** a proto doporučujeme [metodiku Kdo jsem](#) (volně ke stažení). Hledejte zejména v podoblasti **“Moje svědomí”**.

Chceš-li se více ponořit do diskuzí a také trénovat dovednost dětí umět diskutovat, doporučujeme projít si část [metodiky Lidé v pohybu](#), která se pravidlům diskuze a vhodným technikám věnuje (obecně k diskusi str. 27-31 a diskusní techniky sr. 39-41).

Jak předávat příběhy a aktivity - a to nejen v době karantény?

Přinášíme několik tipů, jak na to!

- **Online schůzka** - Před tím, než si zavoláte, můžete jednotlivým členům a členkám rozeslat odkaz na příběh, který si mají poslechnout. Při online setkání si pak společně připomenete, o čem příběh byl a můžete navázat diskuzí a dalšími aktivitami, které se vztahují k příběhu.
 - Pozn.: V rámci diskuzí v online prostoru může snadno dojít k nepříjemnému mlčení, když začnete diskuzi. Kluci a holky mohou být nerozumluvení nebo ostýchaví. Určitě může pomoci, když jim pošlete základní otázky diskuze předem. Další dobrá možnost je při diskutování myslet na to, že chvíle mlčení není žádná chyba, že to naopak může být chvíle ticha na promyšlení. A že dobře si to promyslel, je lepší než mají začít “sypat” odpovědi. Také to

umožňuje, že si účastníci mohou základ své odpovědi napsat. To totiž výrazně sníží riziko, že ostatní začnou opakovat něco, co už řekl někdo před nimi. Můžete tedy začít třeba takhle: ***“Dejte si 3 minutky na rozmyšlení, napište si to nejdůležitější na papír.”*** apod. Toto zadání pomáhá i v opačném případě, a to když většinou extrovertní typy hovoří hodně a vy se snažíte do toho vtáhnout i myšlenky introvertnějších členů a členek.

- **Email** - Pokud nemáte možnost uspořádat online schůzku, můžete jednotlivé příběhy zaslat na emailem nebo jinou formou.
 - Jak s tím pracovat dále? Můžete odpovědi na případně přiložené otázky schraňovat v jednom dokumentu, následně vytisknout a nalepit do deníčku, který jim bude předán po slibu s možným dalším vzkazem od vedoucího.
- **Zavolejte si** - Stalo se, že se některý člen/ka nemohl/a zúčastnit vaší online družinovky? Zavolejte mu/jí! Určitě bude mít radost a navíc si o všem budete moci popovídat osobně.

Zavolat si ostatně můžete i Skypem nebo přes jiný program, který umožňuje videorozhovory. Touto cestou, když se můžete věnovat jednotlivým klukům nebo holčkám, lze dosáhnout velmi silného účinku. Jednak určitě ocení, že se věnujete jen jim, jednak se od nich můžete dozvědět to, co by se jinak nepodařilo. A to nejen k samotnému příběhu, ale i k jejich životu.

METODIKA

Skautský slib

Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:

- *sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době,*
- *plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské,*
- *duší i tělem být připraven(a) pomáhat vlasti i bližním.*

*Slib je dobrovolná nabídka, kterou člověk dává ostatním, ale i sobě “před tváří Pravdy a Lásky”, aby posílil vzájemnou důvěru a umožnil tak něco, co by bez důvěry nešlo. A pokud je to skutečný slib směřující k něčemu, o čem ví, že má velkou cenu, ale bude těžké toho dosáhnout, tak ten kdo slibuje, doufá, že to posílí i jeho schopnost za splněním opravdu jít ze všech sil. Pokud ten slib dal druhým, pak od nich očekává, že ho budou v jeho rozhodnutí podporovat. A právě to je případ skautského slibu. Slibující jim říká: **Věřte mi, že to se skautingem myslím vážně, že chci patřit mezi vás - a spoléhám i na vás, že v tom pomůžete.** Jím se svěřuje pod vládu Pravdy a Lásky. Proto jeho slib platí, i když ti, před nimiž sliboval, už nejsou s ním. Zásadní je, že slibem se skaut vědomě staví na cestu která je nesena důvěrou v tom, že život ve službách Pravdy a Lásky je tak nejlepší životní orientace. Pomocníky jsou mu jak ostatní skauti, tak i směrovky skautského zákona i hesla. A skautská výchovná metoda jej postupně uschopňuje k tomu, aby po té cestě šel čím dál spolehlivěji a tvořivěji. **Slib - to je brána ke skutečnému skautskému životu. Jím dobrodružství skautingu teprve začíná. Celý život je příležitostí jej znovu a znovu, hlouběji a uvědoměleji, potvrzovat.***

Reálně je třeba počítat s tím, že nastanou situace, v nichž i přes dobrou vůli skaut neobstojí. Ono “přes dobrou vůli” je velmi důležité. A ve slibu tomu odpovídá ono “jak dovedu nejlépe”. Pokud je porušení skautského slibu a zákona důsledkem slabosti, je třeba laskavě, ale důsledně hledat cestu k nápravě. I kdyby to mělo trvat řadu let. (...)

V dnešní době se slovo čest užívá jen velmi málo. Jako by jeho smysl zanikl s koncem éry rytířů a gentlemanů. Ale to je velký omyl. Čestných lidí by bylo i dnes nesmírně třeba. Změnilo se něco jiného: pod vlivem skandálů ve veřejném životě i silné mediální masáže ukazující všechny možné temné stránky života a jeho faleš se vytrácí odvaha k opravdovému čistému životu. Čest - to je jakási čistota duše člověka. Jeho štít i vnitřní pevnost. (...)

(úryvek z publikace Příběhy ke skautskému slibu a zákonu, 2017)

1. příběh: Čest, co to je?

Otázky z audio-nahrávky:

Víte co je to čest? Jak se získává? Jak se ztrácí? Co to znamená, když slibujete na svou čest?

Doplňující otázky do diskuze:

- Nechte kluky a holky pojmenovat situaci: co tam bylo zvlášť důležitého, čím tam vzniknul konflikt, komu by se chtěli podobat z postav příběhu?
- A pak navažte: zažili něco podobného, co žáci v příběhu?: Pokud ano, na jaké straně byli? A doplňte otázkami: Řešili jste nějakou jinou situaci, kdy jste se mohli zachovat čestně, nebo naopak nečestně? Jak jste ho vyřešili? Udělali byste něco jinak? Myslíte si, že vám při rozhodování pomohlo, že jste skauti? A jak? Byl něco jiného, co vás směřovalo k rozhodnutí, které jste nakonec učinili?
- Sdílejte odpovědi, přiměřeně bezpečnému prostředí vaší skupiny (např. s možností nesdělovat konkrétní příběh, ale jen závěry, které z toho klukům a holčkám vzešly)
 - touto aktivitou si můžete splnit i úkol ze skautské stezky: *2. stupeň:18. Skautský slib. Náročné plnění*. Doplňte-li vaši diskuzi o další příběhy (celkem 3).

Aktivity:

- **Indiánská čest.** Jaká asi mohla být čest indiánů, o které v příběhu mluvili? Znáte nějaký indiánský příběh, na kterém lze ukázat? Pusťte si jej/přečtete a ukažte si na scény, kde je to patrné.
- **Jiné případy čestného jednání:** Aragorn z Pána prstenu, Harry Potter, Hermiona Grangerová.... V jakých situacích se projeví jako čestní lidé?
 - A jste na půli cesty splnění úkolu *skautské stezky 1. stupeň: 18. Kladné vzory*. Když si doplníte i situace, kdy se hrdina či hrdinka nezachoval/a dobře a u některé situace doplníte, jak byste situaci řešili vy osobně.
- **Čest v galerii.** Nechte kluky a holky nakreslit, vymodelovat, či jinak ztvárnit, jak si představují čest. Výtvary pak sdílejte s vysvětlením, proč se daný skaut/ka rozhodl/a zrovna pro takové vyobrazení.
- **Kolik stojí?** Zkuste si aktivitu od skautského institutu [Kolik stojí čest?](#) Jedná se o fiktivní životní příběh odehrávající se v 50. až 80. letech 20. století v Československu. Každý hráč prochází určitými stanovišti své životní pouti na základě vlastních rozhodnutí. Každá volba směřuje určitým směrem a je potřeba nést následky.

2. příběh: Sliby, chyby?

Otázky z audio-nahrávky:

Co byste poradili Honzovi? Dokázali byste zdůvodnit, proč mu to radíte? Pomůže vám k tomu nějak náš skautský slib a zákon?

Doplňující otázky do diskuze:

- Nechte kluky a holky pojmenovat situaci: co tam bylo zvlášť důležitého, čím tam vzniknul konflikt, komu by se chtěli podobat z postav příběhu?
- Kdy jsi naposledy někomu něco slíbil? Dodržel jsi svůj slib? Stalo se ti někdy, že ses dostal/a do podobné situace jako Honza? Něco jsi někomu slíbil/a, ale pak se ti do

slíbené věci nechtělo? Jak ses nakonec choval/a? Udělal/a bys teď s odstupem času něco jinak?

- Vzpomeneš si nějakou událost z historie, kdy byl dodržen slib? (např. vojáci za války, rytíři, ...). A naopak - kdy slib dodržen nebyl? Jaké následky mělo rozhodnutí v dané události?
- U starších: Jaké sliby mohou člověka v životě potkat (např. skautský, manželský, kněžský, ...)? Co mají jednotlivé sliby společného a v čem se liší?

Aktivity:

- **Dokončete příběh** - zkuste vymyslet pokračování příběhu. Papír si rozdělte na dvě poloviny - na jednu stranu napište, proč by měl Honza dodržet slib, který dal Pepovi a do druhého sloupečku zkuste napsat všechny důvody, proč by Honza měl strávit víkend raději s kamarády ze třídy. Následně své důvody porovnejte v družině a diskutujte o tom, jak by měl situaci Honza řešit.
- **Scénky** - příběh můžete dokončit pomocí scénky. Rozdělte se na skupinky a vymyslete, jak by mohl celý příběh dopadnout. Následně jej zkuste zahrát ve scénce zbytku družiny.
- **Skautské osudy.** Aktivita od Skautského institutu: [Slib a zákon ve skautských osudech](#)

O čem hovoří skautský slib a zákon? Co je v něm obsaženo, k čemu vyzývá i vede, čím proměňuje život člověka? K zamýšlení nad těmito otázkami vám mohou pomoci poselství skautů a skautek z dob 2. světové války i komunismu.

Skautský zákon

1. Skaut je pravdomluvný. Skautka je pravdomluvná.

(...) V české verzi prvního bodu zákona se zdá, jako bychom to ve srovnání s tou původní Baden-Powelovou nějak příliš zjednodušili. Být pravdomluvný je na první pohled méně obsažné, než "být někým, komu se dá věřit". Ale to nám nebrání pojmut ten první bod skutečně hlouběji, jako **skautskou službu Pravdě**. A těm deseti-jedenáctiletým klukům a holčkám říkat třeba tohle: *Sloužit Pravdě znamená, že se na tvé slovo dá spolehnout. Úmyslně neklameš, ale ani nemluvíš jen tak do větru, aby řeč nestála. Když něco říkáš, je to proto, že ti na druhým opravdu záleží chceš jim svým sdělením pomoci, poskytnout důležitou informaci nebo udělat radost. Za tím, co říkáš, stojíš, protože se vždycky nejdříve přesvědčíš, dá-li se tomu, co říkáš věřit, nebo ne. A když to není tak jisté, nestydíš se svou pochybnost přiznat a říct "já to tak docela určitě nevím" nebo "mohlo by to tak být, ale ještě si to musíš ověřit."*

Chceš věcem přijít na kloub - v oddíle, ve škole, doma, na ulici, když čteš knížku i když se díváš na televizi. Chápeš, že svět je velkým dobrodružstvím, které skrývá tajemství, a ty máš odvahu i trpělivost hledat, jak je to s tím světem ve skutečnosti. Proto o ničem neříkáš hned "to mě nezajímá", ani se nikomu a ničemu předem nevysmíváš. Poctivě pátráš, jak oddělit to všechno cenné od toho, co si důvěru nezaslouží.

Ovšem ty dokážeš ještě víc: když je to třeba, i mlčet. Nechceš nikomu ublížit tím, že bys prozradil jeho tajemství nebo o něm vykládal něco, co druzí vůbec nemusí vědět. A samozřejmě si dáváš pozor na šíření pomluv. Neděláš to, a když se s pomluvami setkáš, dáš jasně najevo, že tuhle "hru" nehraješ.

Jak mluvíš, tak i jednáš. Dá se věřit tvému úsměvu, tvému pohledu, tónu tvého hlasu, tvému podání ruky, tvému pohazení či objetí. Zkrátka hraješ fér. S ostatními, ale také se sebou: dovedeš si přiznat, co se ti nepovedlo a také proč se to stalo. Na druhou stranu dovedeš ocenit, co dokážeš a co se díky tobě povedlo. Tohle všechno zvládáš především proto, že umíš naslouchat: kamarádům, rodičům, sourozencům, rádcům i vůdcům, spolužákům i učitelům, také spisovatelům knih i autorům filmů, skladatelům hudby i básníkům, ovšem i ptákům, lesu, vodě. Hlavně však svému svědomí a tichu. Tehdy nejspíš zaslechneš samotnou nejvyšší Pravdu." (...)

(úryvek z publikace Příběhy ke skautskému slibu a zákonu, 2017)

3. příběh: Na rozcestí pravdy a lži

Otázky z audionahrávky:

Jak by ten příběh mohl pokračovat tak, aby se Honza zachoval skutečně jako skaut podle skautského slibu a zákona?

Doplňující otázky do diskuze:

- Nechte kluky a holky pojmenovat situaci: co tam bylo zvlášť důležitého, čím tam vzniknul konflikt, komu by se chtěli podobat z postav příběhu?

- Stalo se vám někdy někdy něco podobného jako Honzovi? Přiznali jste se nebo jste věc nakonec ututlali? Jak jste si při jednom či druhém řešení cítili.
- Vytvořte s družinou tzv. T graf. - na papír (nebo v online dokumentu) udělejte dělicí čárů a na jednu stranu pište pocity, které jste měli při variantě přiznání pravdy, a na stranu druhou při zapření. Snažte se, aby na obou stranách zaznívala co nejširší škála emocí, tedy pozitivní i negativní (např. u pravdy může být zároveň pocit úlevy, ale i pocit ponížení atp.). Pak se na výsledné strany podívejte a nechte kluky a holky promyslet, jaká varianta a proč pro ně může být lepší i s vědomím, že nese některé negativní emoce. Co je důležité kromě emocí při takovém rozhodování?
- touto aktivitou si mohou splnit úkol ve stezce: 2. stupeň 20. *rozhodující postup: Podvod.*

Náměty na aktivity:

- **Citáty.** Předložte klukům a holkám citáty o pravdě a lži (příklady viz níže) a povídejte si o tom, co který znamená a jaký konkrétní příklad z jejich života, či na základě nějaké příběhu (třeba knižního, filmového) se dá jeho význam vysvětlit. Můžete se rozdělit i do menších skupinek, každá takto zpracuje např. dva citáty a pak si všechny skupinky mezi sebou jejich citáty a vysvětlení sdílí.
 - „Hniloba zžír trávu, rez železo a lež duši.(Anton Pavlovič Čechov)
 - „Lež oběhne půl světa, dřív než má pravda příležitost si natáhnout kalhoty.“ (Winston Churchill)
 - „Je lepší říkat pravdu, která zabolí a pomůže, než lež, která utěší a pak zabije.“ (David Shore)
 - „Stokrát opakovaná lež se stává pravdou.“ (Joseph Goebbels)
 - „Nepravda je jako sněhová koule: čím déle se valí, tím je větší.“ (Martin Luther)
 - „Pravda bolí, i když neublízuje, lež ubližuje, i když nebolí.“ (Patricie Holečková)
 - „Zastírat lež lží je jako umývat vodu vodou.“ (Marek Vršecký)
- **Jako věž.** Nechte kluky a holky pantomimou ztvárnit rčení “To je lež jako věž” a druhou skupinu “Lež má krátké nohy.” Poté co to vzájemně uhodnou, si řekněte, jak zde bylo myšleno přirovnání k věži, či krátkým nohám. Zkuste na základě povídání o tom, jaká bývá lež a pravda, vymyslet nějaká další pořekadla, rčení, nebo třeba slozete báseň či píseň.
- **Pokračování.** Nechte kluky a holky pokračování příběhu napsat, nebo třeba namalovat do komiksu.

7. Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců. Skautka je poslušná rodičů, představených a vůdců.

“(…) s lidmi, kteří dobrovolně nedodrží zákon a vyhlášky se těžko dá vytvořit skutečně demokratická společnost.(…) proto, že **poslušnost je stavebním kamenem demokracie**. Samozřejmě že ne sama, předpokládá svobodu. Ale **kde je svoboda, musí být i odpovědnost** - jinak to není svoboda, ale svévole (ta je velmi nebezpečná). A právě **poslušnost - to je konkrétní vyjádření té naší odpovědnosti**. (...) Poslušnost je odpovědností svobody a tedy nutná podmínka demokracie.(…) Poslušnost o níž nám jde, nesmí být **ani slepá, ani pasivní**. A už vůbec **nesmí nikoho ponižovat**. Vzorem poslušnosti, o níž máme usilovat ve svých skautských oddílech, rozhodně **není poslušnost vojenská - povel, rozkaz, výkon**. Jistěže mohou nastat krizové situace, kdy je nezbytné, aby členové oddílu či jiné skupiny ihned reagovali na pokyny vedoucích či jinak kompetentních osob. Ale právě v těchto situacích se má zúročit to, že **běžně je poslušnost odpovědí na rozumné vysvětlení důvodů**. Má vyrůstat ze zkušenosti, že ten, kdo poslušnost v něčem žádá, činí tak v zájmu všech, (...) osvědčil se jako autorita, která má své požadavky dobře promyšlené, a sama je rovněž připravena v zájmu všech poslouchat. Ten, **kdo poslouchá, má běžně nejen právo, ale i povinnost přistupovat ke své úloze tvořivě: ptát se po důvodech, zodpovědně o nich uvažovat, případně navrhnout lepší řešení**.

Musíme také uznat, že jsou situace, **kdy je správné neposlechnout**. Totiž tehdy, když od nás někdo vyžaduje něco zlého, o čem víme, že je to špatné, něco proti našemu svědomí. Neposlechnout v takovém případě ovšem není nic pohodlného, většinou to vyžaduje **velkou odvahu i schopnost nést následky**.

(úryvek z publikace Příběhy ke skautskému slibu a zákonu, 2017)

4. příběh: Je poslušnost jen pro malé děti?

Otázky z audio-nahrávky:

Dokázali byste vy říct něco dostatečně přesvědčivého o poslušnosti (do diskuze mezi spolužáky) a pomůže vám k tomu nějak náš skautský slib a zákon?

Doplňující otázky do diskuze:

- Zkuste stručně popsat vlastními slovy, k čemu v tomto příběhu došlo a v čem podle vás byl největší problém?
- Zažili jste nějakou podobnou debatu ve škole, v oddílu, doma, s kamarády?
- Stalo se vám někdy, že poslušnost vůči nějakému pravidlu/pokynu vám přišla jako zbytečnost, hloupost, nebo nespravedlnost? Oč se jednalo? Jaké myšlenky se vám u toho honily hlavou? Jak jste se nakonec rozhodli a jak jste si to odůvodnili?
- Můžete společně sdílet jak často a na jakých místech vás tyto myšlenky přepadají (je to více ve škole, s rodiči, ve skautu, vůči pravidlům obce, ...). Víte jaké (dobré) úmysly jsou v těchto pravidlech skryté? Existují možnost na těchto místech, jak vyjádřit svůj názor a případně i pozměňující návrh pravidla? Zkusili jste to někdy?

Aktivity:

- **Zodpovědnost.** Nechte kluky a holky v oddíle promyslet vůči komu nebo čemu mají projevovat zodpovědnost. Mohou si napsat seznam, či vytvořit myšlenkovou mapu. Máte tři čtvrtě hodiny společného času? Inspirujte se aktivitou.
 - Splní si tím i rozšiřující úkol ze skautské stezky 2.stupeň Moje svědomí-rozšíření: Zodpovědnost.
- **Socha Odpovědnosti.** Namalujte obrázek sochy (nebo předložte vytištěný, či jinak ztvárněte) a vedle něj dejte prostor pro sochu “odpovědnosti”, Představte je jako sestry, dvojčata, které bez sebe nemohou existovat. Společně přicházejte na situace, kdy se tohle propojení ukazují a pojmenujte, jaké vlastnosti má taková odpovědnost mít. Sochu odpovědnosti pak namalujte (či jinak ztvárněte: živý obraz, socha z plastelíny, ...) tak , aby byly tyto vlastnosti symbolizované.

2. Skaut je věrný a oddaný. Skautka je věrná a oddaná.

V původní anglické verzi ve druhém bodě zákona bylo jedno slovo - loyal - a podrobně se vypisovalo, komu všemu **má být skaut "loajální"**: své královně, své zemi, skautským vůdcům, rodičům, zaměstnavatelům a svým podřízeným. Zvláště ti *podřízení*, kterým se rozuměli ti, kteří jsou níže postavení než dotyčný, stojí za pozornost. My tam máme v češtině dvě slova - **věrný a oddaný**. A je to velmi dobře, i když dneska už skoro nikdo neví, co to vlastně znamená být "oddaný". On totiž **vztah oddanosti má svůj základ v tom, že člověk dává k dispozici svůj život**. Původně to bylo hlavně vůči Bohu, posléze rytíř vůči panovníkovi a manželé sobě navzájem (proto se ostatně o nich říká, že *byli oddáni*). Oddanost vlasti vedla vojáky k obětování vlastního života. **Oddanost prostě znamená schopnost přinášet pro svou věrnost oběti**.

Na nás to může **dneska působit jako až příliš velké podřízení se někomu či něčemu**. Jenomže **skutečná věrnost se bez oddanosti nakonec nikdy neobejde**. ... Ve věku kluků a děvčat se **věrnost v první řadě má projevit v tom, jak žijí svá kamarádství**. Kamarádství je veliká hodnota a skauti si toho jsou naštěstí dobře vědomi. ... Druhou oblastí je pak **věrnost oddílu a své družině**. Nepřijít na schůzku z jiného důvodu, než že jsem nemocný nebo dlouhodobě mimo, to není jen tak. ... **K věrnosti je třeba děti vychovávat**. Od mala. Je třeba je vést k tomu, **aby dokázaly odmítnout to, co nemusí mít, co nepotřebují nebo co by je odvádělo od toho, co je podstatné**. Například od toho, aby dodržely to, co slíbily.

(úryvek z publikace Příběhy ke skautskému slibu a zákonu, 2017)

5. příběh: Jakou cenu má kamarádství

Otázky z audio-nahrávky:

Co vy byste poradili Evče? Jak by se teď měla zachovat? A jestlipak jí k tomu nějak pomůže skautský slib nebo skautský zákon?

Doplňující otázky do diskuze:

- Zkuste vymyslet pokračování příběhu. Proč jste zvolili zrovna takový konec?
- Zažil/a jsi někdy, že jsi se musela rozhodovat, jakého kamaráda/ku si zvolíš? Jak ses zachovala? Nebo jsi byla v situaci, kdy Tě tvůj kamarád/ka opustila, nebo Ti naopak dala přednost? Jak ses při tom cítil/a?
- Myslíš, že může přátelství vydržet opravdu "až do smrti"?
- Kvůli komu si myslíš, že bys nejvíc vydržel/a?
- Máš stále nějakého kamaráda/ku z dětství, se kterým/kterou se kamarádíš i nyní? Čím to je, že jste stále přátelé?

Aktivity:

- **Nevěrný příběh**. Sepiš různé příklady z filmů, knížek, ..., kde byl porušen druhý bod skautského zákona např. někdo někoho zradil, nebyl mu věrný (z různých důvodů -

strach, pohodlí, prospěchářství, vzdor atd.). Společně se pobavte nad tím, jak se takové situaci dalo předejít.

- **Věrný obraz.** Na družinovku si dones fotku, obrázek, ..., který pro tebe vyjadřuje věrnost a oddanost. Společně pak diskutujte nad tím, proč sis vybral/a právě ten daný obrázek.
- **Kamarádství.** Zkus ostatním vyprávět o svém nejlepším kamarádovi/kamarádce a nezapomeň na nějakou událost, kde se poznalo, že jste opravdu dobří kamarádi (jeden pro druhého dokázal něco opravdu důležitého, například nějakou pomoc v těžké situaci)
- Následujícími aktivitami se můžeš splnit bod ve skautském stezce - 1. stupeň: 18 **Kladné vzory**, 2. stupeň č: 19 **Kladné vzory**.
 - Zamysli se na [příběhu Lakomé Barky](#) nad kladnými i zápornými vlastnostmi lidí a jaké mají tyto vlastnosti dopad v každodenním životě - při jednání s kamarády, ve škole či doma.
 - Při vyprávění pamětníků často bedlivě nasloucháme, hledáme rozdíly mezi minulostí a současností, promítáme si do vyprávění sami sebe. Jak bychom dokázali žít v minulosti právě my sami? [Aktivita Kladné vzory](#) vede k přemýšlení nad hodnotami, které jsou pro člověka důležité a nad věrností a oddaností k vlastním hodnotám. V roli reportéra se seznam s příběhy perzekuovaných lidí.
 - [Zamysli se nad svými vzory](#) a zkus vytvořit koláž, na které znázorníš, co pro tebe znamená věrnost a oddanost.
 - [Kdyby sis mohl/a vybrat, kým bys chtěl/a být - kdo by to?](#) Kdo je tvým vzorem? Proč byste si vybrali právě tu postavu? Jak se u ní promítá "věrnost a oddanost"?

10. Skaut je čistý v myšlenkách, slovech i skutcích. Skautka je čistá v myšlenkách, slovech i skutcích.

Podstatné je, že my nemáme úplně ve své moci to, co všechno se před naším vnitřním zrakem (v mysli) objeví. Kromě toho, co je skvělé a inspirativní, tam nezřídka bývá i “plevel” - Baden-Powell v návaznosti na klasickou morálku hovoří o “pokušení”. O zdrojích pokušení by se jistě dalo leccos říci, ale pro nás je mnohem podstatnější, že **my můžeme s tím, co se v našem srdci ukazuje, vědomě a značně svobodně pracovat**. Provádět výběr. K čemu přitakáme a přilneme se, a co naopak odmítneme. Na tom, jak si tu počínáme nesmírně záleží. Protože my bychom **nikdy neměli přilnout k něčemu, co je jasně zlé**. Chtít se pomstít, ublížit, prosadit se na úkor druhých, někoho zradit. Tomu se říká “tvrdost srdce” a to je opravdu vážné. Před tím je třeba se mít na pozoru. A “čistota myšlení” znamená, že se nám to daří. *Čím srdce přetéká, toho ústa plná* - to už před tisíci lety dobře věděli staří Izraelité. “Čistota slov” je tedy jednak odrazem našeho čistého myšlení, ale současně i prevencí proti tomu, aby se naše smýšlení pošpinilo hrubostí, sprostotou a nakonec nenávisť. ... “Čistotu činu” tvoří nejen náš dobrý úmysl (ten je samozřejmě nezbytný), ale i samotné provedení. Když s nejlepšími úmysly připálíme oběd ... , tak je to čisté neumětelství, ale ne “čistý čin”. Tohle je důležité. ... Měli bychom být také hodně opatrní v tom, abychom druhým hned podkládali nečisté úmysly. **Normální lidé si nepřejí druhým ubližovat**, dělat záměrně zlo - to je dost vzácné. Naopak je **dost běžné, že mezi dobrými úmysly a konečným výsledkem je docela velký rozdíl**. Nesouhlasím s tím, že *cesta do pekel je dlážděna dobrými úmysly*, protože dobrý úmysl je základ. **Ale je třeba, abychom byli k sobě nároční i z hlediska provedení. A vůči druhým dostatečně velkorysí.**

(úryvek z publikace Příběhy ke skautskému slibu a zákonu, 2017)

6. příběh: Záleží na tom, co si myslíme?

Otázky z audio-nahrávky:

- *Dokázali byste poradit, jestli záleží na tom, co si myslíme, nebo ne? Co nám k tomu říká náš skautský slib a zákon?*

Doplňující otázky do diskuze:

- Napadlo tě někdy, jak dobré myšlenky ovlivňují tvoje jednání - a jak ty špatné taky? Vzpomeň si na nějaký příklad ze svého života. Nebo z nějakého jiného příběhu. Jak z dobré myšlenky vyrostlo něco pěkného, krásného - a zase jak myšlenka zlá nakonec způsobila opravdu něco zlého?
- Záleží ti na tom, co si myslí tvoji kamarádi a kamarádky? A záleží ti na tom, co si myslí o tobě? Proč?
- Je ve tvém okolí někdo, o kom jsem si myslel/myslím něco nepěkného? Zamysli se nad tím. Je opravdu pravda to, co si o něm myslím? Neukázalo se časem, že jsem se spletl? Na čem byly moje domněnky založeny?
- Vzpomeneš si na situaci, kdy jsi něco myslel/a dobře, ale následná realizace se už tak dobře nepovedla? Kdy to bylo? Proč tomu tak bylo?

- Řekl/a jsi v hádce nebo rozčilení škaredou věc, které jsi pak litoval/a? Jak by se této situaci dalo do budoucna předejít?

Aktivity:

Následujícími aktivitami si můžeš splnit úkoly ve skautské stezce:

- **Modrý život**

1. stupeň, úkol 19. Zkuste se zamyslet nad svým chováním k druhým, nad tím co si o nich myslíme. Není něco, co by se dalo změnit, abych se k ostatním choval nebo o nich přemýšlel lépe? Zkus si napsat seznam věcí, které bys mohl na svém chování zlepšit např. nebudu mluvit sprostě, v hádkách nebudu říkat škaredé věci, . Na konci každého dne si můžeš zaznamenat u každého bodu, zda se ti jej podařilo dodržet. Po delší době (např. po 14 dnech, měsíci) se ke svým zápisům vrať a zkus si říct, zda se ti podařilo v jednotlivých věcech udělat pokrok. Můžeš to také sdílet se svou družinou.

Tipy, jak na modrý život, najdeš v [aktivitě Modrý život](#) na webu Chystám program.

Využít můžeš také [generátor Mo\(u\)drého života](#) a své výzvy si sepsat a následně vygenerovat a vytisknout.

- **Můj názor**

1. stupeň, úkol 24. Můžu si opravdu myslet to, co chci? S [aktivitou Můj názor](#) zkus vyjádřit svůj názor na sociálních sítích a obhájit jej. Je rozdíl, když něco píšu na sociální síti a když tu stejnou věc říkám ostatním do očí? V čem je ten hlavní rozdíl?

- **Rozmanitost kolem nás - Předsudek**

2. stupeň, úkol 41. Taky se ti někdy stalo, že jsi měl o někom předsudky, které se potom ukázaly jako nepravdivé? Nebo jsi nějaký takový předsudek, který se říká, slyšel? Po zemi rozložte různé obrázky, na kterých budou zobrazeny takové skupiny, o kterých často kolují předsudky např. policie, blondýny, různé země, etnické skupiny, chlapci a dívky, a další. Společně zkuste říct, jaké předsudky kolují o daných skupinách. Následně se zamyslete nad tím, z čeho tyto předsudky pramení a zda jsou pravdivé.

Metodiku vytvořili:

- Markéta Musilová – Blecha
- Ludmila Dobrozemská
- Jiří Zajíc – Edy

Budeme rádi za vaši zpětnou vazbu.